

De "Compagnons du Rat Mort" op 17 december 1906 in Hotel de la Couronne. U herkent James Ensor op de middelste rij als vijfde van links (lichtgekleurd hemd & donkere muts).

Op zaterdag 7 maart 1998 viert het Bal Rat Mort in het Casino-Kursaal zijn honderdste verjaardag. Het thema van deze jubileumeditie is Europa. Dit populaire carnavalbal heeft vanzelfsprekend een erg kleurrijke geschiedenis waarbij heel veel bekende namen de revue hebben gepasseerd. Een van de meest opvallende figuren die een belangrijke rol hebben gespeeld bij het ontstaan van dit bal was James Ensor.

■ Een nacht in Parijs met grote gevolgen

In 1896 trokken een aantal leden van de Cercle Coecilia naar Parijs waar ze na een nachtelijk uitstapje in de Rat Mort terechtkwamen. In dit cabaret in het Montmartrekwartier, dat door een Belg werd uitgebaat, werd in het gezelschap van een pianist en enkele danseresjes een memorabel einde gebreed aan een feestelijke nacht. Terug in Oostende stelden een aantal leden van de Cercle, gesteund door James Ensor die volgens een getuige ook had meegefeest in Parijs, voor om humoristische avonden te organiseren door een Compagnie du Rat Mort. Concreet betekende dit dat de kring gekke en gemaskerde bals en "zonderlinge" concerten zou organiseren en carnavalgroepen zou oprichten. Dit leidde uiteindelijk tot het eerste bal van de Rat Mort op 21 februari

Op 28 februari 1982 stond het bal in het teken van Carnaval in Rio en kon je de vreemdste creaturen zien rondansen.

Bal Rat Mort viert honderdste verjaardag

1898 in het Oostendse Kursaal. De toegang was gereserveerd voor leden van de Cercle Coecilia en danslustigen met een uitnodiging. Deze invitaties konden eenvoudigweg afge-

haald worden op het secretariaat van de Cercle. Er was toen nog geen vaste toegangsprijs maar de deelnemers werd om een gift verzocht voor de sociale werken van de Cercle Coecilia. Deze gewoonte bleef bestaan tot in 1914.

■ James Ensor

Zoals reeds gezegd, stond James Ensor mee aan de wieg van de Compagnie du Rat Mort. Hij was 38 jaar oud in 1898 en drukte duidelijk zijn stempel op het eerste bal dat eigenlijk altijd een "Ensoriaans" dansfeest is gebleven. Hij schreef zelfs een Brabançonne Ensorienne die in 1903 samen met een aantal tekeningen van de schilder werd vereeuwigd op een plaque onder de naam "Les Ecus". De oplage hiervan bedroeg slechts veertig genummerde en gesigeneerde exemplaren. Op 1906 werd Ensor door zijn collega's van de Compagnie du Rat Mort vergast op een soort schimmenspel waarin alle figuren van zijn doeken, zoals bijvoorbeeld armoezaaiers, geraamten, maskers, soldeniers, eunuchen, gendarmes, vissers, etc., de revue passeerden.

■ "Dubbele" bals

Tussen 1920 en 1938 organiseerde de Coeciliakring jaarlijks twee gemaskerde bals. Het eerste was een soort volksfeest dat vooral voor de Oostendenaars was bedoeld terwijl

het tweede, dat acht dagen later plaatsvond, een galabal was. De toegangsprijs voor het eerste bal was 10 frank, gemaskerden betaalden slechts 5 frank terwijl de deelnemers van het galabal 20 frank neertelden. De volkse bals kenden echter weinig succes en betekenden een verliespost voor de Cercle en werden vanaf 1939 afgeschaft.

■ De thema's

Op 20 februari 1926 kreeg het Bal du Rat Mort voor het eerst een thema : Bal Villageois / Landelijk Bal. Het werd een kleurige mengeling van danslustigen in avondkleding en smoking en dorpsfiguren en boerinnetjes uit verscheidene landen en streken. Voortaan zouden alle bals een bepaald thema krijgen, behalve dat van 1940 "uit hoofde van besparingen".

Zo stond het bal van 1927 in het teken van Zweden. Niet zo verwonderlijk als je bedenkt dat het jaar daarvoor koning Leopold III in het huwelijk was getreden met de Zweedse prinses Astrid.

In 1930 stond het Bal du Rat Mort in het teken van honderd jaar België en was het thema "Een bal uit 1830". Het koningshuis heeft nog op een andere manier invloed gehad op het bal. In 1934 was het thema "Bloemendal" en waren maar liefst 2500 danslustigen van de partij, waaronder ook prins Karel. Hij werd in de loop van de avond echter ontboden in Brussel : koning Albert I was diezelfde dag verongelukt in Marche-les-Dames...

Van 1940 tot 1946 was er als gevolg van de Tweede Wereldoorlog geen bal maar in 1947 ontwaakte het Bal du Rat Mort uit zijn lange oorlogsslaap met als thema "De Verenigde Naties". Twaalf honderd mensen konden meefeesten terwijl een vijfhonderdtal door plaatsgebrek de ingang werd geweigerd.

Het Bal du Rat Mort van 1957 had als thema "Het Goede Oude Frankrijk" en was een van de meest succesvolle edities. Enkele indrukwekkende cijfers : maar liefst 7200 carnavalsvierders waren present en werden op hun

wenken bediend door 15 zaalmeesters en 135 kelners. Er waren 12.000 glazen in omloop, er werd 1500 kg voedsel verorberd en er was 2 ton ijs nodig om de dranken te koelen. Sindsdien zijn al verschillende exotische bestemmingen als thema de revue gepasseerd : Sevilla, Bangkok, Venetië, Barbados, Istanbul, Bali, China, etc.

■ 1998 In het teken van Europa

Tijdens de jubileumeditie op 7 maart aanstaande zullen vanaf 21.00 uur verschillende "Euro"-landen en carnavalsteden vertegenwoordigd zijn met typische muziekbands, carnaval- en folkloregroepen.

Het wordt ongetwijfeld een memorabele avond en nacht. Kaarten kosten 21 EURO of 850 frank en zijn verkrijgbaar bij Toerisme Oostende, Monacoplein 2, tel. 059/70.11.99.

Bronnen :

Rat Mort Oostende 1898-1998 door JM Bekaert & J. Van Remoortere en met dank aan Willy Bosschem.

Affiche van het Bal du Rat Mort uit 1911 ontworpen door Gust Teygeman.

29 februari 1936 : "Een nacht in Versailles" in het toenmalige casino.

(foto Anthony - Rechten Sofam)

6 maart 1998 : Carnaval in Europa.

Op 31 januari 1998 bliezen de organisatoren van het Bal Rat Mort 100 kaarsjes uit.

